

Sygn. akt V S 24/12

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Iwona Wilk

Sędziowie: SA Jadwiga Galas

SA Grzegorz Stojek (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2012 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi E. H.

o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie XVI Nc-e 109743/10 Sądu Rejonowego w (...), VI Nc-e 109743/10 Sądu Rejonowego (...) w (...), II C 866/12 Sądu Rejonowego w (...) i III Cz 1178/12 Sądu Okręgowego w (...)

na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.)

z udziałem Prezesa Sądu Rejonowego (...) w (...), Prezesa Sądu Rejonowego w (...) i Prezesa Sądu Okręgowego w (...)

postanawia:

1. stwierdzić, że nastąpiła przewlekłość postępowania w sprawie VI Nc-e 109743/10 Sądu Rejonowego (...) w (...);
2. przyznać E. H. od Skarbu Państwa-Prezesa Sądu Rejonowego (...) w (...) kwotę 3.000 (trzy tysiące) złotych;
3. oddalić skargę w pozostałym zakresie,
4. zasądzić od Skarbu Państwa Sądu Rejonowego (...) na rzecz skarżącej E. H. kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem kosztów postępowania;
5. zwrócić Skarżącej E. H. kwotę 100 (sto) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi.

Sygn. akt V S 24/12

UZASADNIENIE

E. H. w skardze na przewlekłość postępowania wniesionej w toku postępowania, o którym mowa dalej, wniosła o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się początkowo pod sygnaturą akt XVI Nc-e 109743/10 Sądu Rejonowego w (...), następnie pod sygnaturą akt VI Nc-e 109743/10 Sądu Rejonowego (...) w (...) (przez to, że po wniesieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty w dniu 23 listopada 2010 r. przekazano sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w (...) dopiero po upływie roku), po czym toczącej się pod sygnaturą akt II C 866/12 Sądu Rejonowego w (...) (przez to, że rozprawę wyznaczono pół roku od wniesienia papierowej postaci pozwu, zaś na rozprawie Sąd ograniczył się do odrzucenia pozwu, podczas gdy mogło to nastąpić wcześniej, to jest już po wniesieniu papierowej

postaci pozwu, przy czym bezzasadne w ocenie skarżącej odrzucenie pozwu przyczyni się do wydłużenia rozpoznania sprawy), a także (w drugiej instancji) pod sygnaturą akt III Cz 1178/12 Sądu Okręgowego w (...),

2. zobowiązanie Sądu Okręgowego w (...) do rozstrzygnięcia zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego w (...) z 27 czerwca 2012 r., natomiast Sądu Rejonowego w (...) do niezwłocznego podjęcia czynności zmierzających do nadania biegu sprawie,

3. przyznanie od Skarbu Państwa kwoty 20.000 zł.

Prezesi tych trzech Sądów wnieśli o oddalenie skargi.

Prezes Sądu Rejonowego (...) w (...) wywodził, że Sąd Rejonowy w (...) i Sąd Rejonowy (...) w (...) podejmowały czynności adekwatnie do działań stron, we właściwym czasie, na który wpływ miały braki w zakresie adresu pozwanych. Dodatkowo podniósł trzy okoliczności. Po pierwsze, wskazał na obciążenie Sądu Rejonowego (...) w (...). Do dnia wniesienia skargi do tego Sądu wpłynęło 4.035.769 spraw, w których wniesiono 125.391 sprzeciwów oraz 15.488 skarg na orzeczenia referendarzy sądowych, z wyłączeniem skarg na orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu. W wydziale rozpoznającym sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym do dnia 31 maja 2011 r. orzekał tylko jeden sędzia, który tym samym podejmował decyzje w sprawie z powództwa skarżącej. Sędzia ten rozpoznał 3.585 skarg, 428 sprzeciwów i zakreślił 9.423 sprawy. Po drugie, uznając, że zakończenie określonego etapu postępowania sądowego w sprawie cywilnej, jakim jest elektroniczne postępowanie upominawcze, oznacza „prawomocne zakończenie postępowania”, stwierdził, że cel ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.; dalej: ustawa) w postaci nadania sprawie odpowiedniego biegu nie może być już zrealizowany. Natomiast elektroniczne postępowanie upominawcze w sprawie objętej skargą zostało „prawomocnie zakończone”, gdyż „14 lutego 2011 r. stwierdzono w systemie teleinformatycznym prawomocność postanowienia w przedmiocie umorzenia, co spowodowało nadanie sprawie statusu prawomocności”. Po trzecie, „Stwierdzenie prawomocności w tej dacie” nie wygenerowało w tym dniu informacji o tym fakcie na koncie Sądu Rejonowego w (...) w systemie teleinformatycznym i nie doprowadziło, choć powinno, do pobrania akt przez Sąd Rejonowy w (...) z przyczyn zależnych od właściwości systemu teleinformatycznego, nie zaś z uwagi na prawidłowość i terminowość postępowania Sądu Rejonowego (...) w (...).

Prezes Sądu Rejonowego w (...) podniósł, że czynności w sprawie podejmowane były w terminach, na jakie pozwala aktualny wpływ spraw oraz obsada orzecznicza i stan referatów wydziału, w którym sprawa została rozpoznana. W 2012 r. wpływ spraw rejestrowanych w repertorium C systematycznie wzrasta. W dniu 23 października 2012 r. w repertorium C odnotowano 3056 spraw, zaś rozprawy wyznaczane są na luty 2013 r. W referatach sędziów średnio pozostaje 650 spraw.

Prezes Sądu Okręgowego w (...) wskazał na to, że zażalenie powodów na postanowienie Sądu Rejonowego w (...) z dnia 27 czerwca 2012 r. zostało rozpoznane w niespełna miesiąc od wpływu akt do Sądu drugiej instancji, co oznacza, że nastąpiło to bezzwłocznie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Skarga zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Sprawa z powództwa skarżącej i R. H. przeciwko pozwanym K. G. i A. H. o zapłatę kwoty 7.446,97 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 kwietnia 2008 r. została wniesiona w elektronicznym postępowaniu upominawczym do Sądu Rejonowego w (...) w dniu 16 kwietnia 2010 r. Zarejestrowana tam została pod sygnaturą akt XVI Nc-e 109743/10.

Sąd Rejonowy w (...) w dniu 1 czerwca 2010 r. wydał w tej sprawie nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Wobec nieskuteczności doręczenia jego odpisu pozwany, na skutek zarządzenia z 29 czerwca 2010 r. wezwano powodów do usunięcia przeszkody w doręczeniu nakazu zapłaty przez wskazanie w wyznaczonym terminie adresów pozwanych, pod rygorem uchylenia nakazu zapłaty i przekazania sprawy sądowi właściwości ogólnej. Postanowieniem, jakie referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w (...) wydał w dniu 13 października 2010 r., na podstawie art. 505⁽³⁴⁾ § 1 w związku z art. 502⁽¹⁾ § 1 w związku z art. 499 pkt 4 kpc, uchylony został nakaz zapłaty i przekazano sprawę Sądowi Rejonowemu w (...). W dniu 14 października 2010 r. powodowie wnieśli skargę na orzeczenie referendarza. Przewodniczący w Sądzie Rejonowym w (...) zarządził w dniu 21 października 2010 r., by wprowadzić do danych sprawy w systemie teleinformatycznym aktualny adres pozwanych, wynikający z ostatniego pisma procesowego powodów, zaś w dniu 25 października 2010 r., żeby pozwany ponownie doręczyć odpis nakazu, właśnie na ostatnio wskazany adres. Tym razem doszło do doręczenia. W dniu 16 listopada 2010 r. pozwani wnieśli sprzeciw od nakazu zapłaty, co Sąd Rejonowy w (...) stwierdził w postanowieniu z dnia 29 listopada 2010 r., którym – na podstawie art. 505⁽³⁶⁾ § 1 kpc – przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w (...), jako sądowi właściwości ogólnej. Już w dniu wydania (29 listopada 2010 r.) odpis tego postanowienia doręczono pełnomocnikowi powodów, natomiast pełnomocnikowi pozwanych został doręczony 6 grudnia 2010 r. Na to postanowienie, podstawie art. 394 § 1 pkt 1 w związku z art. 13 § 2 kpc, służyło stronom zażalenie, z tym że termin do jego wniesienia przez pozwanych, z uwagi na datę doręczenia ich pełnomocnikowi odpisu postanowienia, upływał później, mianowicie z dniem 13 grudnia 2010 r.

Przewodniczący w Sądzie Rejonowym w (...) w dniu wydania wskazanego postanowienia, to jest 29 listopada 2010 r. zarządził, by wezwać pełnomocnika powodów do wyjaśnienia w terminie trzech dni, czy podtrzymuje skargę na orzeczenie referendarza sądowego z 13 października 2010 r.

Z dniem 1 stycznia 2011 r. Minister Sprawiedliwości zniósł Sąd Rejonowy w (...) i utworzył Sąd Rejonowy (...) w (...) (§ 1 pkt 1 i § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie zniesienia Sądu Rejonowego w (...) i Zamiejscowego Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w (...) z siedzibą w (...), utworzenia Sądu Rejonowego (...) w (...) z siedzibą w (...)i Sądu Rejonowego (...) w (...) oraz zmiany rozporządzenia w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości, Dz. U. Nr 245, poz. 1640) i z tym samym dniem ustalił Sąd Rejonowy (...) w (...) jako właściwy do rozpoznawania spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym należących do właściwości innych sądów rejonowych (§ 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 grudnia 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustalenia sądu rejonowego, któremu przekazuje się rozpoznawanie spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym należących do właściwości innych sądów rejonowych, Dz. U. Nr 245, poz. 1646).

Omawianej sprawie z powództwa skarżącej i R.H. w Sądzie Rejonowym (...) w (...) nadano sygnaturę akt VI Nc-e 109743/10.

W dniu 14 stycznia 2011 r. Sąd Rejonowy (...) w (...) wydał w tej sprawie postanowienie o umorzeniu postępowania wywołanego skargą na orzeczenie referendarza sądowego z 13 października 2010 r. w sprawie XVI Nc-e 109743/10 Sądu Rejonowego w (...). Odpis tego postanowienia doręczono pełnomocnikowi powodów w dniu 18 stycznia 2011 r., zaś pełnomocnikowi pozwanych doręczony został w dniu 24 stycznia 2011 r.

W dniu 14 lutego 2011 r. Sąd Rejonowy (...) w (...) odnotował w systemie teleinformatycznym prawomocność postanowienia z 14 stycznia 2011 r. o umorzeniu postępowania wywołanego skargą na orzeczenie referendarza sądowego.

Usiłując ustalić stan sprawy, pismami z 15 lipca 2011 r. i 31 sierpnia 2011 r., powodowie zwracali się do Sądu Rejonowego (...) w (...) o powiadomienie ich o dacie przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w (...). Powoływali się na uzyskaną w Sądzie Rejonowym w (...) informację, że nie odnotowano w nim sprawy, o której mowa. Przewodniczący w Sądzie Rejonowym (...) w (...), zarządzeniem z dnia 29 grudnia 2011 r., zarządził, by poinformować pełnomocnika powodów o tym, że Sąd Rejonowy w (...) pobrał akta tej sprawy w dniu 4 października 2011 r.

Akta sprawy, o jakiej mowa, Sąd Rejonowy w (...) pobrał ze swojego konta w systemie teleinformatycznym w dniu 4 października 2011 r., co umożliwiło ich założenie (po wydrukowaniu).

Przewodniczący w Sądzie Rejonowym w (...) w dniu 11 października 2011 r. zarządził przekazanie sprawy z II Wydziału Cywilnego do VII Wydziału Gospodarczego.

W dniu 12 października 2011 r. Przewodniczący w Sądzie Rejonowym w (...) zarządził wpisanie sprawy do repertorium GC. Wpisano ją pod sygnaturą akt VII GC 12801/11.

Na skutek zarządzenia Przewodniczącego z 19 października 2011 r., doręczonego pełnomocnikowi powodów w dniu 22 grudnia 2011 r., wezwano ich pełnomocnika do złożenia w terminie czternastu dni, pod rygorem umorzenia postępowania, dwóch egzemplarzy pozwu na urzędowym formularzu i pełnomocnictwa, czemu uczynił zadość przez nadanie w dniu 5 stycznia 2012 r. w placówce pocztowej operatora publicznego przesyłki, która faktycznie do Sądu Rejonowego w (...) wpłynęła 10 stycznia 2012 r. W przesłanym wówczas piśmie procesowym wyjaśnił, że sprawa nie jest gospodarczą w rozumieniu przepisów postępowania.

Przewodniczący w Sądzie Rejonowym w (...) w dniu 11 stycznia 2012 r. zarządził przekazanie sprawy Wydziałowi II Cywilnemu. Przewodniczący II Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego w (...) polecił wpisać sprawę do repertorium C (sprawie nadano sygnaturę II C 866/12) i do akt tej sprawy dołączyć akta sprawy XIII Cupr 653/08 Sądu Rejonowego w (...).

W sprawie II C 866/12 Sądu Rejonowego w (...), zarządzeniem z 29 marca 2012 r., wyznaczono termin rozprawy na dzień 27 czerwca 2012 r. i wezwano pełnomocnika pozwanych do złożenia w terminie dwutygodniowym sprzeciwu na urzędowym formularzu, zaś pełnomocnika powodów do pisemnego odniesienia się do sprzeciwu, w razie jego wniesienia i doręczenia, w terminie tygodniowym od doręczenia, gdyby nastąpiło. Zarządzeniu nadano bieg w dniu 17 kwietnia 2012 r. (pełnomocnikom stron zostało doręczone w dniach 20 i 24 kwietnia 2012 r.). Wobec wykonania wezwania przez pełnomocnika pozwanych, w dniu 21 maja 2012 r. doręczono pełnomocnikowi powodów odpis sprzeciwu pozwanych wniesionego na urzędowym formularzu. W piśmie procesowym z 28 maja 2012 r. pełnomocnik powodów zawarł polemikę z argumentami strony przeciwnej, że w sprawie II C 866/12 Sądu Rejonowego w (...) zachodzą przesłanki odrzucenia pozwu. W piśmie procesowym z 25 czerwca 2012 r., złożonym na rozprawie w dniu 27 czerwca 2012 r., pełnomocnik pozwanych zawarł wywód w przedmiocie przesłanek odrzucenia pozwu.

Postawieniem z 27 czerwca 2012 r., wydanym na rozprawie przeprowadzonej w tym dniu, Sąd Rejonowy w (...) odrzucił pozew w sprawie II C 866/12. Uzasadził swe stanowisko w ten sposób, że w sprawie zachodzi przyczyna odrzucenia pozwu, o jakiej mowa w art. 199 § 1 pkt 2 kpc, gdyż sprawa między tymi samymi stronami o to samo roszczenie została prawomocnie osądzona, dokonując w tym przedmiocie wyводу prawnego opartego o następujące ustalenie. Przedmiotem sprawy z powództwa K. G. i A. H. przeciwko E. H. i R. H. o zapłatę kwoty 5.636 zł z ustawowymi odsetkami od 16 lutego 2008 r., która została zakończona prawomocnym wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w (...) z 4 grudnia 2008 r., sygnatura akt XIII Cupr 653/08, było roszczenie K. G. i A. H. o zapłatę za wykonanie przez nich świadczenia niepieniężnego określonego w tej samej umowie, z której E. H. i R. H. wywodzili w sprawie II C 866/12 Sądu Rejonowego w (...) swe roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, domagając się zapłaty tego, co w swej ocenie nienależnie świadczyli, podnosząc że zapłacili na rzecz przeciwników procesowych całe wynagrodzenie, mimo – jak twierdzili – niewykonania całego zobowiązania niepieniężnego przez K. G. i A. H..

Na skutek wniosku, który do Sądu Rejonowego w (...) wpłynął 2 lipca 2012 r., w dniu 26 lipca 2012 r. doręczono pełnomocnikowi powodów odpis postanowienia z 27 czerwca 2012 r. z uzasadnieniem. Zażalenie powodów na to postanowienie wpłynęło do Sądu Rejonowego w (...) w dniu 6 sierpnia 2012 r. Odpis zażalenia doręczono pełnomocnikowi pozwanych w dniu 5 września 2012 r.

Akta sprawy II C 866/12 Sądu Rejonowego w (...) zostały przekazane przez ten Sąd właściwemu do rozpoznania zażalenia na postanowienie z 27 czerwca 2012 r. Sądowi Okręgowemu w (...) w dniu 25 września 2012 r. Sprawa została tam zarejestrowana pod sygnaturą akt III Cz 1778/12.

Postanowieniem z 24 października 2012 r. Sąd Okręgowy w (...) rozpoznał zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w (...), o którym była mowa, oddalając je.

Ustawodawca w art. 2 ust. 1 ustawy definiuje przewlekłość postępowania w ten sposób, że zachodzi wówczas, gdy postępowanie w sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, co oznacza naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy).

Zachowania strony powodowej, przytoczone w piśmie Prezesa Sądu Rejonowego (...) w (...), polegające na niepodaniu właściwego adresu pozwanych oraz złożeniu skargi na orzeczenie referendarza sądowego następowały w czasie, który nie jest objęty zakresem skargi. Natomiast konieczność rozpoznania skargi na orzeczenie referendarza, co oznacza też oczekiwanie na uprawomocnienie się postanowienia kończącego to postępowanie, przed udostępnieniem akt sądowi właściwości ogólnej za pośrednictwem jego konta w systemie teleinformatycznym, należało uznać za zasadną.

Z zebranego materiału wynika więc, że nieuzasadniona zwłoka w rozpoznaniu sprawy wystąpiła między 14 lutego 2011 r. a 14 września-4 października 2011 r.

Wskazany przez Prezesa Sądu Rejonowego (...) w (...) łączny wpływ wszystkich spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym jest ogromny. W sprawie ze skargi E. H. idzie jednak wyłącznie o wpływ spraw i obsadę kadrową sądu prowadzącego elektroniczne postępowanie upominawcze (dalej również jako e-sąd) w czasie istotnym dla udostępnienia akt sądowi właściwości ogólnej (Sądowi Rejonowemu w (...)), do których powinien otrzymać dostęp poprzez swoje konto użytkownika w systemie teleinformatycznym wraz z informacją o przekazaniu mu sprawy. To bowiem na Sądzie Rejonowym (...) w (...), jako prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze spoczywa obowiązek poinformowania sądu właściwości ogólnej o przekazaniu mu sprawy, do akt której sąd ten otrzymuje dostęp poprzez swoje konto użytkownika w systemie teleinformatycznym wraz z informacją o przekazaniu mu sprawy, jak stanowi § 272d ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 249 ze zm.). Co najmniej siedmiomiesięczny, a być może niespełna ośmiomiesięczny okres (od 14 lutego 2011 r. do 14 września-4 października 2011 r.), jest przecież tak długi, że nawet olbrzymie obciążenie pracą i niewielka obsługa kadrowa nie usprawiedliwia zaniechania Sądu Rejonowego (...) w (...) w poinformowaniu Sądu Rejonowego w (...) o przekazaniu mu sprawy i udostępnieniu mu akt sprawy przez konto w systemie teleinformatycznym, przy czym podkreślić trzeba, że wyjaśnienie Prezesa Sądu Rejonowego (...) w (...) dotyczy tylko obsady sędziowskiej, nie zaś pozostałych pracowników, to jest asystentów sędziego, referendarzy i urzędników sędziego. Ocena ta znajduje oparcie w sygnalizacji przez powodów możliwości nieprawidłowości w informowaniu sądu właściwości ogólnej i udostępnieniu mu akt, za którą należało uznać ich pisma zawierające zapytania o sprawę (z 15 lipca 2011 r. i 31 sierpnia 2011 r.). Mając na uwadze zapytania powodów, zaniechania tego nie da się bowiem usprawiedliwić lakonicznym wywodem o „właściwościach systemu teleinformatycznego”. Nie zasługuje na akceptację stanowisko, że zakłócenia w funkcjonowaniu systemu teleinformatycznego mają usprawiedliwiać to, iż przez co najmniej 7 (być może niespełna 8) miesięcy nie poinformowano sądu właściwości ogólnej o przekazaniu mu sprawy i nie udostępniono mu akt sprawy do pobrania z jego konta w tym systemie, skoro skarżąca zgłaszała powstałą nieprawidłowość, która oznaczała zwłokę w udostępnieniu akt sprawy Sądowi Rejonowemu w (...). Dysponując tego rodzaju informacją, że akta nie zostały udostępnione sądowi właściwości ogólnej, kwestię tę należało wyjaśnić w sądzie prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze, podejmując odpowiednie działania, by zweryfikować, czy zrealizował obowiązek poinformowania sądu właściwości ogólnej o przekazaniu mu sprawy i udostępnienia mu akt w

sposób, o którym była już mowa. Powołana przez Prezesa Sądu Rejonowego (...) w (...) okoliczność prawomocności postanowienia z 14 stycznia 2011 r., oznaczająca zakończenie przez sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze czynności zmierzających do rozstrzygnięcia o powództwie, w świetle powołanego już § 272d ust. 1 regulaminu urzędowania sądów powszechnych, nie stanowi przecież ostatniej czynności, którą e-sąd miał obowiązek wykonać. Zrzuty ekranowe danych sprawy w systemie teleinformatycznym, dołączone do pisma Prezesa Sądu Rejonowego (...) w (...), stanowiącego odpowiedź na zarządzenie z 22 listopada 2012 r. wydane w sprawie ze skargi E. H., prowadzą do wniosku, że sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze miał możliwość ustalenia, iż sprawa nie została udostępniona Sądowi Rejonowemu w (...) i Sąd ten nie uzyskał informacji o przekazaniu mu sprawy co najmniej do 14 września 2011 r. (najpóźniej do 4 października 2011 r.). W zakładce danych sprawy „Historia” widoczne jest bowiem, że po adnotacjach z 14 lutego 2011 r., dotyczących postanowienia o umorzeniu postępowania wywołanego skargą na orzeczenie referendarza, w tym stwierdzenia jego prawomocności, odnotowywano w dniach 21 lutego 2011 r., 15 lipca 2011 r., 31 sierpnia 2011 r. i 14 września 2011 r. kolejne czynności. Mianowicie pod datą 21 lutego 2011 r. znajduje się adnotacja o treści: „Dokument: załatwiono. Dokument elektroniczny”. Z kolei adnotacje datowane na dzień 15 lipca 2011 r. i 31 sierpnia 2011 r. mają (identyczną) treść: „Dokument: zadekretowano. Dokument elektroniczny”. Pod datą 14 września 2011 r. znajdują się dwie adnotacje, z których treść pierwszej jest następująca: „Orzeczenie: prawomocność. Postanowienie o skutecznym wniesieniu sprzeciwu i przekazaniu wg właściwości”, natomiast drugiej: „Dokument: załatwiono. Dokument elektroniczny”. Dopiero pod datą 4 października 2011 r. znajduje się adnotacja: „Sprawa: Przekazano do sądu właściwego (Prawomocne)”. Prezes Sądu Rejonowego (...) w (...) nie wyjaśnił w sprawie ze skargi znaczenia tych adnotacji. Charakterystyczne jest jednak, że po wydaniu przez Sąd Rejonowy w (...) postanowienia z 29 listopada 2010 r. o przekazaniu sprawy sądowi właściwości ogólnej (Sądowi Rejonowemu w (...)) w związku z wniesieniem przez pozwanych sprzeciwu od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, co w historii danych sprawy odnotowano w tym samym dniu, to jest 29 listopada 2010 r., jak wynika ze zrzutów ekranu, aż do dnia 14 września 2011 r. nie odnotowano, że postanowienie to jest prawomocne. Tymczasem tygodniowy termin do jego zaskarżenia, liczony od doręczenia pełnomocnikom stron postanowienia z uzasadnieniem, upłynął jeszcze w 2010 r., skoro doręczenie nastąpiło w dniach 29 listopada 2010 r. i 6 grudnia 2010 r. Ze zrzutów ekranu wynika, że do 14 września 2011 r. w systemie teleinformatycznym nie odnotowano prawomocności postanowienia z 29 listopada 2010 r. o przekazaniu sprawy Sądowi Rejonowemu w (...) z uwagi na wniesienie sprzeciwu. Gdy zaś okoliczność tę odnotowano, Sąd Rejonowy w (...) pobrał akta z systemu teleinformatycznego. Koreluje to z terminem, jaki Prezes Sądu Rejonowego w (...) wskazał w piśmie z 28 listopada 2012 r., w którym wyjaśnił, że choć nie potrafi stwierdzić, kiedy Sąd Rejonowy w (...) uzyskał faktyczny dostęp do akt sprawy, to jednak w czasie, o jaki idzie w sprawie ze skargi E. H., w II Wydziale Cywilnym tego Sądu sprawy przekazane przez Sąd Rejonowy (...) w (...) pobierano w terminie około jednego miesiąca od udostępnienia dokumentów na koncie Sądu Rejonowego (...). Prowadzi to do wniosku, że – po odnotowaniu w systemie teleinformatycznym prawomocności postanowienia z 14 stycznia 2011 r. o umorzeniu postępowania wywołanego skargą na orzeczenie referendarza – w Sądzie Rejonowym (...) w (...) doszło do nieusprawiedliwionego obiektywnymi okolicznościami zaniechania w poinformowaniu Sądu Rejonowego w (...) o przekazaniu mu sprawy i jej udostępnienia w sposób przewidziany prawem, na co wpływ być może miało to, że doszło do sytuacji, w której, po uchyleniu nakazu zapłaty postanowieniem wydanym przez referendarza (z dnia 13 października 2010 r.), na skutek zarządzenia Przewodniczącego z 25 października 2010 r. ponownie podjęto próbę doręczenia pozwanym nakazu zapłaty, tym razem skutecznie. W danych sprawy w systemie teleinformatycznym ujawniono z tej przyczyny dwa postanowienia o przekazaniu sprawy sądowi właściwości ogólnej, mianowicie z 13 października 2010 r. i 29 października 2010 r., przy czym prawomocność pierwszego z nich odnotowano dnia 14 lutego 2011 r., zaś drugiego – dopiero 14 września 2011 r. W tym kontekście zrozumiałe stają się zacytowane wcześniej adnotacje z 14 września 2011 r. w systemie teleinformatycznym w zakładce „Historia” danych sprawy, której dotyczy skarga. Najpierw odnotowano prawomocność postanowienia o skutecznym wniesieniu sprzeciwu i przekazaniu sprawy sądowi właściwości ogólnej, po czym wpisano: „Dokument: załatwiono. Dokument elektroniczny”. I dopiero pod datą 4 października 2011 r. znalazła się adnotacja: „Sprawa: Przekazano do sądu właściwego (Prawomocne)”. Zaniechanie, o którym dotąd była mowa obciąża wyłącznie Sąd Rejonowy (...) w (...), który jako jedyny miał wpływ na ujawnienie w danych sprawy wszystkich istotnych informacji, jak też obowiązek poinformowania sądu właściwości ogólnej o przekazaniu mu sprawy i udostępnienia mu akt sprawy przez jego konto w systemie teleinformatycznym.

Chybione jest stanowisko, że skoro elektroniczne postępowanie upominawcze zostało już zakończone, nie można już nadać odpowiedniego biegu sprawie w elektronicznym postępowaniu upominawczym, to jest zrealizować celu ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Pogląd ten abstrahuje od tego, że ustawodawca, nowelizując z dniem 1 maja 2009 r. ustawę przez dodanie ust. 1a („Jeżeli skarga dotyczy przewlekłości postępowania przed sądem rejonowym i sądem okręgowym – właściwy do jej rozpoznania w całości jest sąd apelacyjny.”) do jej art. 4 oraz 1b („Jeżeli skarga dotyczy przewlekłości postępowania przed sądem okręgowym i sądem apelacyjnym – właściwy do jej rozpoznania w całości jest sąd apelacyjny.”) do tego samego art. 4, dał wyraz temu, że jeśli idzie o skargę dotyczącą postępowania cywilnego, jest dopuszczalna mimo zakończenia danego etapu sprawy, nawet w instancji, o ile zostanie wniesiona przed wydaniem prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie, którego skarga dotyczy, gdyż stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy wnosi się ją w toku postępowania w sprawie. Nie jest zatem tak, że jedynym celem ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki jest nadanie sprawie właściwego biegu. Idzie też nie tylko o samą w sobie rekompensatę pieniężną dla strony, której prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone, o jakiej mowa w art. 12 ust. 4 ustawy. Chodzi przede wszystkim o to, by postępowanie na skutek skargi dotyczącej przewlekłości postępowania sądowego stanowiło skuteczny środek odwoławczy do właściwego organu państwowego w razie naruszenia prawa do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym (art. 6 ust. 1 i art. 13 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.). Realizacja tego byłaby niemożliwa, gdyby skargę dotyczącą przewlekłości sądowego postępowania cywilnego zredukować jedynie do celu w postaci nadania sprawie cywilnej właściwego biegu. E. H. wniosła skargę w toku sprawy, przed rozpoznaniem przez Sąd Okręgowy w (...) zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego w (...) z dnia 27 czerwca 2012 r. wydane w sprawie II C 866/12.

Nie sposób natomiast zgodzić się, że do przewlekłości postępowania w sprawie objętej skargą doszło w Sądzie Rejonowym w (...) i Sądzie Okręgowym w (...).

Jeśli idzie o Sąd Rejonowy w (...), według skarżącej przewlekłość postępowania ma polegać na tym, że pomiędzy złożeniem papierowej wersji pozwu a rozprawą upłynęło ponad pół roku i, jej zdaniem, okazało się, że rozprawę wyznaczono wyłącznie w celu wydania postanowienia o odrzuceniu pozwu, które mogło być wydane na posiedzeniu niejawnym niezwłocznie po wniesieniu wersji papierowej pozwu.

Pozew w tej postaci powodowie wnieśli do Sądu Rejonowego w (...) w dniu 10 stycznia 2012 r. Następnego dnia, wskutek argumentacji powodów w piśmie z 3 stycznia 2010 r., jakie złożyli wraz z pozwem w postaci dokumentu papierowego, sprawa została przekazana II Wydziałowi Cywilnemu tego Sądu. Po wyznaczeniu rozprawy nastąpiła polemika stron w przedmiocie przesłanek odrzucenia pozwu, zawarta w pismach procesowych wniesionych do tego Sądu w dniach 9 maja 2012 r. (sprzeciw od nakazu zapłaty), 31 maja 2012 r. (pismo powodów z 28 maja 2012 r.) i w dniu rozprawy, to jest 27 czerwca 2012 r. (pismo pozwanych z 25 czerwca 2012 r.). Sąd Rejonowy argumentował w postanowieniu o odrzuceniu pozwu poprzez ustosunkowanie się do wywodów stron w tych pismach. Wynika z tego, że odrzucenie pozwu nastąpiło po rozważeniu całej argumentacji stron, również zawartej w pismach sporządzonych pomiędzy wyznaczeniem rozprawy a jej przeprowadzeniem. Zarzut powagi rzeczy osądzonej wymagał przecież analizy zagadnień odnoszących się do stanu faktycznego dwu spraw i uwzględnienia wchodzącej w grę judykatury odnoszącej się do kwestii tożsamości roszczeń w dwóch różnych sprawach. Mając na względzie duży wpływ spraw do II Wydziału Cywilnego i znaczne obciążenie w nim sprawami sędziów orzekających, jakie wynika z wyjaśnień Prezesa Sądu Rejonowego w (...), nie można wymagać, by tak istotne zagadnienie zostało rozstrzygnięte natychmiast po wniesieniu przez powodów papierowej wersji pozwu. Wymagało porównania akt dwóch różnych spraw, wskazanych w nich podstaw faktycznych roszczeń, zaferowanych w tych sprawach dowodów, mających znaczenie dla ustalenia podstaw faktycznych powodów poddanych w nich rozpoznaniu, jak też podstawy prawnej roszczenia w obu sprawach. Musiało to zająć czas, zwłaszcza że sprawa objęta skargą była jedną z bardzo licznych poddanych pod rozpoznanie

Sądu Rejonowego w (...) w czasie, o który Idze w sprawie ze skargi. Tym samym rozstrzygnięcie tego zagadnienia na rozprawie w dniu 27 czerwca 2012 r., w naprowadzonych okolicznościach, nie może być uznane za przejaw przewlekłości. Trwało bowiem tyle, ile było to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które były istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Trafność postanowienia Sądu Rejonowego w (...) z 27 czerwca 2012 r. potwierdzona została postanowieniem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 24 października 2012 r., który oddalił zażalenie powodów. W efekcie nietrafny jest wywód autorki skargi, że przez wydanie postanowienia z 27 czerwca 2012 r. Sąd Rejonowy w (...) zbędnie doprowadził do wydłużenia rozpoznania sprawy.

Oceniając postępowanie Sądu Okręgowego w (...) w sprawie III Cz 1178/12, w której rozpoznano zażalenie powodów na postanowienie z 27 czerwca 2012 r. wydane przez Sąd Rejonowy w (...) w sprawie II C 866/12, trzeba stwierdzić, że zakończyło się niespełna miesiąc od wpływu akt do tego Sądu. Żadną miarą nie można się więc zgodzić, żeby trwało dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia wchodzących w grę w sprawie istotnych zagadnień faktycznych i prawnych.

Ponieważ skarga częściowo zasadnie wytknęła przewlekłość postępowania, należało stwierdzić, że nastąpiła przewlekłość postępowania w zakresie wykazanym, mianowicie w postępowaniu w sprawie VI Nc-e 109743/10 Sądu Rejonowego (...) (art. 12 ust. 2 ustawy).

W tej sytuacji należało na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy przyznać skarżącej od Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego (...) w (...) sumę pieniężną w kwocie 3.000 zł. Kwota ta stanowić będzie dla skarżącej właściwą rekompensatę moralną, gdyż nie idzie o naprawienie szkody, która powstałaby wskutek przewlekłości postępowania. Nie można abstrahować przy rozstrzyganiu o żądaniu skarżącej przyznania sumy pieniężnej, że kwota 20.000 zł, o jaką wniosła, prawie trzykrotnie przekracza wartość przedmiotu sporu w sprawie, której skarga dotyczy. Należy to uwzględnić, gdyż środek, o którym mowa w art. 12 ust. 4 ustawy, w sprawie wywołanej skargą E. H. ma stanowić rekompensatę moralną za prowadzenie konkretnej sprawy z kilkumiesięczną zwłoką, jak się okazało, tym samym musi uwzględniać przedmiot sprawy, jego wartość i znaczenie dla strony wnoszącej skargę zagadnień rozstrzygniętych w sprawie.

W pozostałym zakresie skarga – jako niezasadna – podlegała oddaleniu na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy.

Należało też orzec o zwrocie opłaty (art. 17 ust. 3 ustawy).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 100 kpc w związku z § 6 pkt 5 w związku z § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) w związku art. 8 ust. 2 ustawy, mając na uwadze, że skarżąca wygrała postępowanie wywołane skargą jedynie w części.